

BANE NOR SF
Postboks 4350
2308 HAMAR

Saksbehandler, innvalgstelefon
Lene Lund, 61 26 62 23

Vedtak om tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven - Utfylling i Glomma nord for Galterud stasjon i Kongsvinger – Bane NOR SF

Statsforvalteren i Innlandet har ferdigbehandlet søknaden fra Bane NOR SF og fatter vedtak om tillatelse på vilkår til utfylling og midlertidig anleggsvirksomhet i Glomma nord for Galterud stasjon i Kongsvinger kommune.

Vi fatter også vedtak om gebyr på kr 91 400,- for behandling av saken.

Vedtaket om tillatelse og gebyrfastsettelse kan påklages av berørte parter eller andre med rettslig klageinteresse innen tre uker.

Vi viser til søknad fra Bane NOR SF om tillatelse til utfylling i Glomma nord for Galterud stasjon, datert 31.05.2024.

Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren i Innlandet gir med dette tillatelse til utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet og utfylling i Glomma på visse vilkår. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt. Tillatelsen hjemles i forurensningsloven § 11. Det er satt vilkår til tillatelsen med hjemmel i § 16, jf. samme lov.

Statsforvalteren har ved vurdering av om tillatelse skal gis og ved fastsettingen av vilkårene lagt vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket ellers medfører.

Utfyllingsarbeid i Glomma skal foregå innenfor perioden 15. juni til 15. september. Antatt varighet av hele utbyggingsprosjektet er 20-22 måneder. Øvrige vilkår og tiltak for å begrense forurensning fremgår av tillatelsesdokumentet.

Saksopplysninger

Bane NOR skal etablere nytt kryssingsspor nord for Galterud stasjon. Kongsvingerbanen betjenes i dag med timesintervall for persontogtrafikk mellom Lillestrøm og Kongsvinger. Det er på strekningen store utfordringer med kapasitet for lange godstog, og det skal derfor etableres et nytt kryssingsspor på Galterud for å bedre kapasiteten på banen. Denne etableringen medfører et behov

for å etablere en fylling i Glomma for det nye kryssingssporet, som strekker seg fra rett etter Huvnes bru (ved Kraftverkvegen Fv. 1954) og noen meter forbi Gulli bru (E16). Reguleringsplanen ble vedtatt 17.12.2020.

Søknaden gjelder utfylling av et areal på 5000 m². Det totale volumet av fyllingen er estimert til 6250 m³. Utfyllingen vil hovedsakelig skje på en strekning vest for Gulli bru. Det vil også komme en liten fylling øst for brua. Fyllingen vest for brua vil foregå i to hovedtrinn; i starten av prosjektet vil det bygges en midlertidig anleggsvei på utsiden av dagens jernbanespor. Minimum 0,5 m av anleggsveien ut mot Glomma skal etableres med sprengstein med graderingskrav på D30, min ≥ 200 mm og D50 ≥ 300 mm for å fungere som erosjonssikring. Når det nye kryssingssporet er bygget vil fyllingsfronten bli tilpasset slik at den får en bedre miljømessig og landskapsmessig utforming ved å tilføre toppmasser som gir grunnlag for gjenvekst av kantvegetasjon samt å omdisponere masser for å skape en mer variert fyllingsfront. Søknaden inneholder en nærmere beskrivelse av utformingen.

Saksgang

Høring

Søknaden lå ute til offentlig gjennomsyn i perioden 4. juli til 31. august 2024. Høringen ble kunngjort i Glåmdalen, og lå ute på både Kongsvinger kommune og Statsforvalteren i Innlandet sine nettsider. Statsforvalteren i Innlandet mottok en høringsuttalelse fra Vannområde Glomma – Kongsvinger.

Uttalelse fra Vannområde Glomma – Kongsvinger

Vannområde Glomma – Kongsvinger uttrykker bekymring for at utfyllingen kan ødelegge deler av økosystemet i vassdraget, og forstyrrelser av sedimenttransport og vannstrømmer kan redusere habitatkvaliteten for flora og fauna, samt føre til tap av viktige økosystemtjenester som vannrensing og karbonlagring.

Vannområdet mener at utplassering av dødved kan gi negative konsekvenser, ved at tilførsel av store mengder organisk materiale til vassdrag som kan føre til eutrofiering, økt algevekst og oksygenmangel som kan ha alvorlige konsekvenser for det akvatiske livet.

Mangelen på klimaanalyse og inkludering av klimamodeller i prosjektplanen er et kritisk punkt uttaler vannområdet. Uten en slik vurdering kan utfyllingen i Glomma være sårbar for fremtidige klimaendringer, med potensielt alvorlige konsekvenser for miljø og infrastruktur.

Vannområdet er også bekymret for bruken av kunstig revegetering. Og mener at kunstig vegetering kan føre til økt avhengighet av menneskelig vedlikehold og dermed svekke økosystemets naturlige tilpasningsevne. Mens naturlig suksessjon vil sikre mer robuste og bærekraftige økosystemer over tid og reduserer risikoen for innføring av fremmede arter.

På bakgrunn av det ovenstående er Vannområde Glomma – Kongsvinger negativ til utfylling i Glomma nord for Galterud stasjon. Og uttaler at det vil være negativt for vannmiljø og Oslofjorden. Vannområdet oppfordrer til å vurdere alternative løsninger, som å legge sporet gjennom landbruksområder. De peker på at Oslofjordplanen, nye nasjonale forventninger, vanndirektivet og EU lovverk understøtter behovet for å redusere inngrep i akvatiske økosystemer for å bevare biodiversitet og sikre økosystemtjenester for fremtidige generasjoner.

Svar fra Bane NOR SF

Innledning

I den godkjente reguleringsplanen (Plan ID: 3401_201905, revidert 25.09.2020), som har vært gjennom en høringsrunde hvor også Vannområdet Glomma-Kongsvingerregionen deltok, er det fastsatt at prosjektet må utføre utfylling i Glomma for å realiseres. For å gjennomføre planen, må den eksisterende fyllingsfronten utvides omtrent åtte meter utenfor dagens fyllingsgrense. I reguleringsplanen ligger det inne revegetering av en rett og bratt fyllingsfront. Som et tiltak har Bane NOR SF planlagt betydelige endringer av fyllingsfronten for å tilrettelegge for et bedre økosystem og flere mikrohabitat.

Forstyrrelser av sedimenttransport og vannstrømmer

Glomma har en bredde på omtrent 400 meter i det aktuelle området. Utfyllingen vil derfor kun medføre en marginal innsnevring av elvas tverrsnitt og ikke påvirke vannstrømmen.

Fyllingen vil være en forlengelse av en eksisterende fylling, som ble laget i forbindelse med tidligere jernbaneutbygging. Opprinnelig var området tørt land før demningen ved Kongsvinger kraftverk ble bygget. Elven er derfor grunn i dette området med en vanddybde på omtrent 1-2 meter, og elven har svak strøm her. Som beskrevet i vedlegg til søknaden, planlegges det å legge til rette for økt biodiversitet ved å gi fyllingsfronten en mer variert utforming enn dagens fylling. Dette skal gjøres ved å lage små bukter og vikler, samt bruke stein og andre typer masser i ulike størrelser. Tiltakene vil øke strandlinjens lengde og skape lokale variasjoner i vannstrømmen langs land. Dette vil bidra til å utvide den produktive strandsonen og skape flere mikrohabitat, noe som fremmer biologisk mangfold. Utfyllingen vil dermed fremstå som mindre monoton og menneskeskapt, og i større grad ligne på naturlige formasjoner i nærområdet.

Utfylling med rene masser kan kortvarig virvle opp forurensede sedimenter, men det er ingen indikasjoner på at dette vil påvirke den kjemiske tilstanden i området.

Dødvved

Bane NOR vil påpeke de positive økologiske effektene dødvved har for en rekke arter, som landlevende insekter, mindre gnagere, sopp og planter. Disse artene bidrar igjen til å forbedre livsgrunnlaget for andre organismer og dyr høyere oppe i næringskjeden. Nedsenket dødvved har også verdi for akvatiske arter. For larver og vanninsekter fungerer det som matkilde, levested og eggleggingssted, mens det for fisk kan skape gode områder for næringssøk, gyting og oppvekst. Dødvved forekommer allerede naturlig langs Glommas bredder, og ekstra tilførsel av trevirke i prosjektområdet vil utgjøre et lite, men lokalt viktig bidrag. Det er kun snakk om et fåtalls trær. Bane NOR mener det er menneskeskapt kilder til eutrofiering som må begrenses, ikke naturlige elementer som gjør området mer økologisk robust.

Klimahensyn

Ved prosjekteringen av fyllingen er det tatt hensyn til økt flomfare som følge av klimaendringer. Fyllingsfronten, der tiltakene for å fremme biologisk mangfold implementeres, vil også fungere som erosjonssikring for selve jernbanefyllingen. NVE sine vurderinger ligger til grunn for jernbaneprosjekteringen, og indikerer at vannstanden ikke vil overstige høyeste regulerte vannstand, selv ved en 200-års flom. Tiltakene er plassert i umiddelbar nærhet til Kongsvinger kraftverk. Selv ved høyeste regulerte vannstand vil fyllingsfronten ligge én meter over vannstanden, og jernbanefyllingen enda høyere.

Revegetering

Naturlig revegetering er hovedstrategien i prosjektet. For å fremskynde revegeteringen og tidlig skape større habitatvariasjon, vil enkelte trær av arter som er vanlige i området, bli plantet som et

tilleggstiltak. Trær bidrar til variasjon i lysforhold og tilførsel av organisk materiale, som skaper bedre vekstvilkår for urter og gressarter. Trær kan også i noen grad bidra til å begrense spredning av fremmede arter.

Forhåndsvarsling av tillatelse

Statsforvalteren forhåndsvarslet krav i tillatelsen sammen med varsel om vedtak etter forurensningsloven i brev av 16. januar 2025 til Bane NOR SF, med kopi til Kongsvinger kommune og Vannområde Glomma-Kongsvinger. Vi har ikke mottatt noen kommentarer på dette forhåndsvarselet.

Lovgrunnlag

Vår vurdering er at det aktuelle tiltaket krever tillatelse etter forurensningslovens bestemmelser, jf. forurensningsloven § 11 og 16. Statsforvalteren har behandlet saken som rett forurensningsmyndighet for midlertidig anleggsvirksomhet og utfyllingstiltak i vassdrag, jf. rundskriv T-3/12.

Statsforvalterens vurdering

Generelt

Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkårene etter § 16, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre jf. forurensningsloven § 11, 5. ledd. Dette innebærer at det må foretas en helhetlig vurdering der både forurensningshensyn, generelle miljøhensyn og alminnelige samfunnsmessige hensyn tas med i betraktningen.

Tillatelsen fritar ikke tiltakshaver fra plikten til å innhente nødvendige tillatelser etter andre lover, eller plikten til å overholde bestemmelser og påbud som gis med hjemmel i slike lover.

I utgangspunktet er vanlig forurensning fra midlertidig anleggsvirksomhet ansett som lovlig jf. forurensningsloven § 8, og krever ikke utslippstillatelse etter forurensningsloven § 11. Men, vår vurdering er at på grunn av behovet for utfylling i Glomma er det også behov for en tillatelse etter forurensningsloven for å ivareta miljøet og minimere de negative effektene av tiltaket.

Arbeider og utfylling i Glomma

Det framgår av søknaden at det til utfyllingen i elva skal brukes rene sprengsteinmasser. Innholdet av forurensede stoffer skal ligge under normverdiene for forurenset grunn. Metamorfe bergarter som gneis og fylitt skal unngås da de er rike på jern og magnesium og kan danne fibrige mineralkorn som kan være negative for vannmiljøet. Bruk av sprengsteinmasser kan medføre en risiko for forurensning i form av bl.a. partikler (finstoff), nitrogen, spredning av avfallsfraksjoner. Det er derfor viktig med mottakskontroll for å sikre at avfallsfraksjoner blir fjernet, og at sprengsteinmassene ligger innenfor normverdien for forurenset grunn. Det stilles også krav om manuell fjerning av plastrester. Ekstra steinmasser som tilføres for bruk i strandsonen skal være naturstein. Vi mener at massene som skal brukes i fyllingen i Glomma vil medføre liten forurensningsrisiko så lenge det utføres som beskrevet i søknaden og etter vilkårene gitt i tillatelsen. Det er selve anleggsarbeidet med utfylling som medfører den største risikoen for forurensning gjennom oppvirvling av partikler. Det er heller ikke påvist forurensede sedimenter av betydning, med unntak av ett prøvepunkt som ble klassifisert som tilstandsklasse 3 pga. forhøyet konsentrasjon av antracen.

For å redusere risikoen for spredning av ovennevnte forurensning legges det krav om avbøtende tiltak. Søknaden beskriver at det skal brukes siltgardin for å hindre spredning av partikler og partikkelbundet forurensning. Vi er kjent med at bruk av siltgardin i elv er svært utfordrende, men

tiltakshaver har vurdert at vannstrømmen i Glomma der tiltaket skal gjennomføres er så lav at bruk av siltgardin vil være mulig. Det legges derfor krav om at en barriere for å hindre partikkelspredning skal brukes ved gjennomføring av arbeidet. I tillegg skal avrenning fra anleggsområdet og ev. midlertidig mellomlagring av masser unngås.

Vår samlede vurdering er derfor at tiltaket kan gjennomføres om beskrevet i søknaden på visse vilkår.

Forholdet til naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 7, skal §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. I § 8 heter det blant annet at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Det ble i forbindelse med teknisk detaljplan og reguleringsplan gjennomført en kartlegging av naturmangfold i området. Den konkluderte med at tiltaket ikke vil medføre konsekvenser av betydning for naturmangfoldet. Det omsøkte tiltaket vil kunne ha en negativ effekt på lokale fiskebestander, og også bunndyr vil kunne bli påvirket.

Statsforvalteren har vurdert ulike forurensningsmessige forhold ved det omsøkte tiltaket og mener det er forsvarlig å tillate utfylling i Glomma med de vilkår som er gitt i tillatelsen. Eventuelle negative effekter på naturmangfold anses å være av midlertidig karakter. Utformingen av fyllingsfronten, som beskrevet i søknaden, vil også sikre en variert strandlinje som muliggjør en god økologisk funksjon på sikt.

Statsforvalteren mener at kunnskapsgrunnlaget for å vurdere tiltaket etter prinsippene i naturmangfoldloven er tilstrekkelige, jf. § 8, og føre-var prinsippet kommer derfor ikke til bruk. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 10-12 (økosystemtilnærming og samlet belastning, kostnader for å avgrense skader på naturmangfold og miljø skal bæres av tiltakshaver, og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder) ligger til grunn sammen med andre vurderinger for at Statsforvalteren gir tillatelse til utslipp.

Forholdet til vannforskriften

I forskrift om rammer for vannforvaltningen er det gitt miljømål for at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenoprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand, jf. § 4. Anleggsarbeidene med den omsøkte utfyllingen er begrenset i både tid og omfang, og det skal gjennomføres avbøtende tiltak. Vi forventer derfor ikke at tiltaket vil påvirke den kjemiske og økologiske tilstanden i Glomma.

Konklusjon

Statsforvalteren har vurdert søknaden og lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Og gir på bakgrunn av dette tillatelse til Bane NOR SF å fylle ut i Glomma i forbindelse med etablering av nytt kryssingsspor på Kongsvingerbanen ved Galterud stasjon i Kongsvinger kommune. Det forutsettes at tiltaket gjennomføres i samsvar med vilkårene i tillatelsen, forurensningsregelverket for øvrig, samt reguleringsbestemmelsene for tiltaket.

Vedtak om gebyrsats

I henhold til § 39-3 i forurensningsforskriften skal det betales gebyr for Statsforvalterens saksbehandling. Vi ilegger et gebyr på kr 91 400,- for arbeidet med tillatelsen, noe som tilsvarer sats 5 i § 39-4 i forurensningsforskriften. Vi forhåndsvarslet valg av gebyrsats i brev av 16. januar 2025 og har ikke mottatt noen kommentarer på dette forhåndsvarselet. Faktura blir sendt fra Miljødirektoratet.

Klageadgang

Vedtak om utslippstillatelse og gebyrsats kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen tre uker fra underretning om vedtak er mottatt, jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Statsforvalteren i Innlandet.

Med hilsen

Tore Pedersen (e.f.)
avdelingsdirektør

Lene Lund
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Tillatelse til utfylling i Glomma - Bane Nor SF

Kopi til:

KONGSVINGER KOMMUNE	Postboks 900	2226	KONGSVINGER
Vannområde Glomma			
INNLANDET FYLKESKOMMUNE	Postboks 4404 Bedriftssenteret	2325	HAMAR